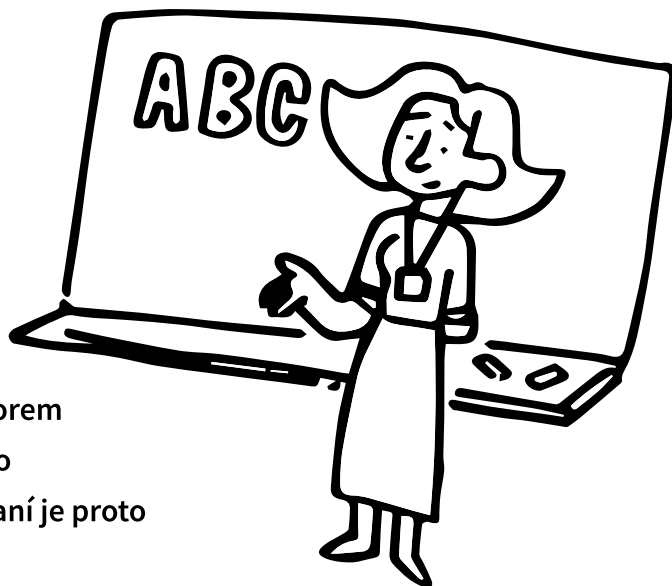

PŘÍPRAVA NA SVĚT PSANÍ

Základem psaní je pohybová aktivita tvořená souborem psychomotorických činností, které označujeme jako grafomotorické dovednosti. V rámci přípravy na psaní je proto nezbytné zaměřit se na grafomotoriku a její rozvoj.

Jak by dítě mělo být na psaní připravené? Co by mělo zvládat?

správné držení tužky

mít při kreslení a psaní uvolněnou ruku, přiměřený přítlak na tužku

mít kladný vztah ke kreslení

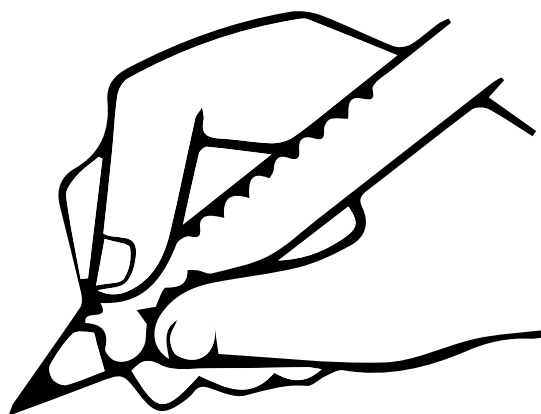
kreslit základní grafoprvky – čáry, kruhy, oblouky, ovály, smyčky

umět překreslovat podle předlohy jednoduché obrazce

Správné držení tužky je vhodné dětem připomínat již od první chvíle, kdy začnou kreslit. Nepomáhají k němu jenom kresebné aktivity či samotný nácvik úchopu. Zúročí se zde jakékoliv zkušenosti z činností podporující rozvoj jemné motoriky – stříhání/ trhání/ mačkání papíru, navlékání korálků, modelování z hmoty, ale také např. hra se stavebnicemi či trénink sebeobsluhy (zapínání a rozepínání knoflíků/zipů, obouvání aj.).

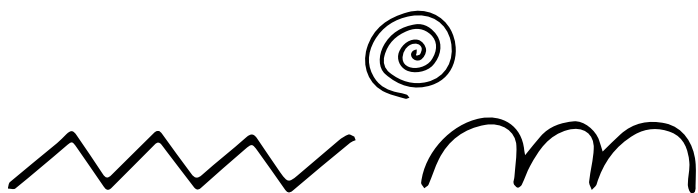

Správné držení tužky

Tužku drží bříška palce a ukazováku, podpírá ji prostředník. Horní část tužky míří k tělu pisatele. Prsty jsou uvolněné, bez napětí. S upevněním správného úchopu mohou pomoci nástavce na tužku, které nastavení prstů fixují ve správném postavení. Na trhu je jich celá řada.

Uvolnění ruky

Necháme dítě kreslit na velkou, nejlépe svislou plochu – ideální je tabule, následně velký formát papíru položený na stole (formát nejméně A3).

Zadááme mu ke kreslení jednoduché grafoprvky (čáry, kruhy, oblouky, ovály, smyčky), aby se mohlo soustředit na jejich snadné a uvolněné provádění.

Pokud dítě na tužku nepřiměřeně tlačí nebo pohyby při kreslení vychází pouze ze zápěstí, je třeba ruku uvolnit a zapojit do kresebného pohybu i loket a rameno. Jak na to?

Používáme vhodné psací náčiní – takové, které snadno zanechává stopu a je možné jím vést i dlouhou čáru, např. tlustý fix. Použít můžeme také fixy, kterým při nadměrném přitlaku zmizí hrot a přestanou psát. Dítě si tak samo uvědomí, že je nutné ruku uvolnit.

Postupně přecházíme ke kreslení na menší formát papíru (A4) a do linek.

Překreslování jednoduchých obrazců a rozvoj koordinace oko-ruka

Trénink překreslování vede k zpřesnění pohybů a zdokonalení koordinace oko-ruka. Dovednost překreslit a napodobit obrazce je důležitá i pro rozvoj zrakového vnímání. Dobré zrakové vnímání je předpokladem nejen pro úspěšné nastartování psaní, ale i čtení. Při nácviku se můžeme věnovat přímo překreslování, ale také dalším aktivitám na rozvoj koordinaci oko-ruka.

Tipy na přínosné aktivity pro nácvik překreslování:

vybarvování
omalovánek

nakreslíme vždy jen pár tahů a dítě nás hned napodobuje a kreslí totéž

dítě napodobuje
jednoduché předlohy
imitující tvary písmen

dítě podle vzoru píše své
jméno hůlkovým (tj. velkým
tiskacím) písmem

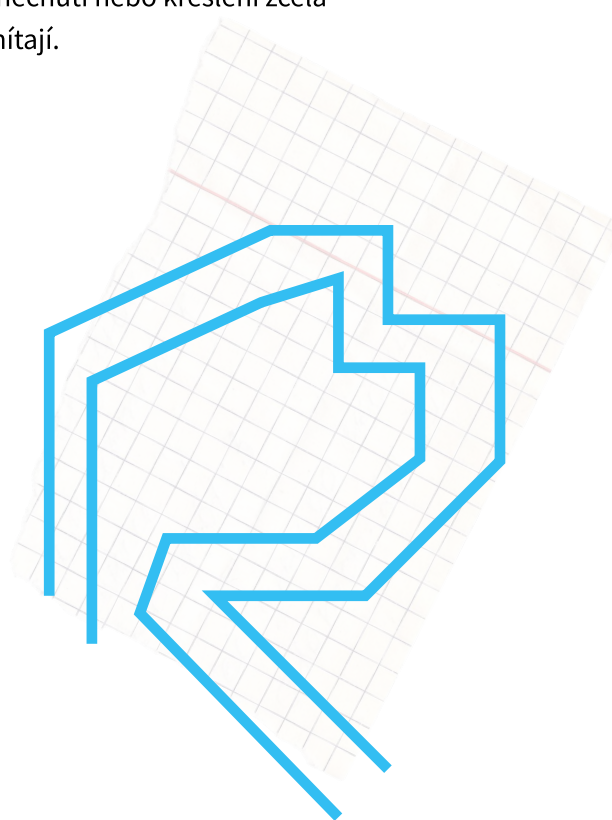
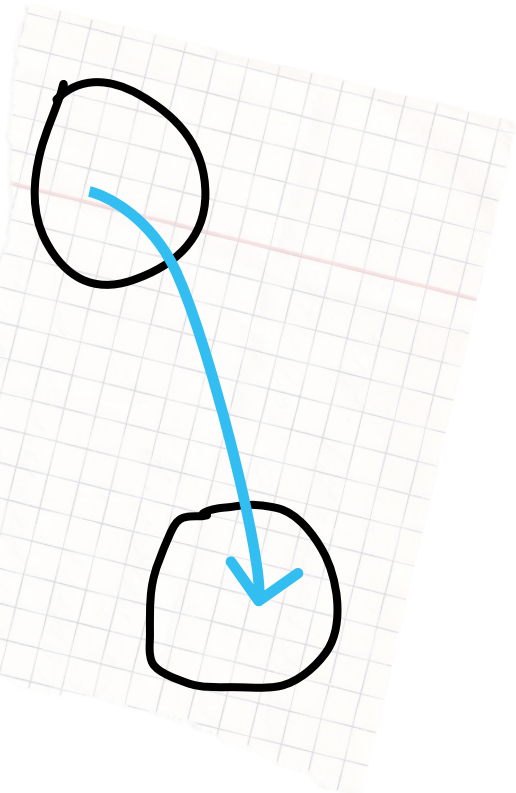
Lodě:

Jedná se o hru, kterou si možná pamatujete ze svého dětství.

Na jeden papír nakreslíme na protilehlých krajích papíru kolečka znázorňující lodě. Velikost koleček musí odpovídat možnostem dítěte. Zpočátku volíme větší kolečka. Každému hráči připadnou kolečka na jednom z okrajů papíru.

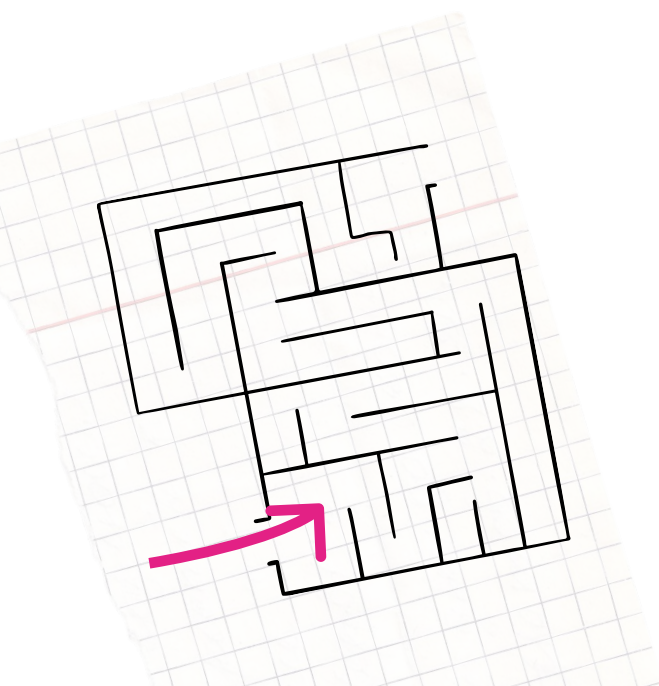
Hra začíná tak, že první hráč položí tužku na svou loď a následně se snaží jedním rychlým tahem škrtnout loď soupeře.

Tah se musí vést plynule po papíře a musí zanechat nepřerušovanou čáru. Pro dané účely je vhodné volit větší formát, nejlépe A3. Výhodou této hry je, že se do ní zapojí i děti, které kreslí s velkou nechuť nebo kreslení zcela odmítají.

Cestičky:

Na papír předkreslíme klikaté cestičky, kterými bude dítě tužkou projíždět. Nejprve mohou být širší, postupně je zužujeme, nakonec můžeme vést jen čáru, kterou budou děti obtahovat.

Bludiště:

Jistě si vybavíte labyrinty, kde dítě hledá cestu různými cestičkami, z nichž některé vedou k cíli, jiné jsou pouze slepými uličkami. Také hledání cest těmito bludišti posiluje koordinaci mezi okem a rukou.

✓ Kladný vztah ke kreslení

I když dítě nerado kreslí a kreslení se dokonce vyhýbá, je vhodné ho přesto v této činnosti podporovat. Nabízet mu můžeme nezvyklé kresebné aktivity, které na první pohled kreslení nepřipomínají – kreslení prstem do písku nebo mouky, křídou na chodník, pěnou na holení na dlaždičky v koupelně. Nemusíme přitom dbát na výslednou kresbu – jde o samotný proces, přípravu ruky a radost z tvorby.

V souvislosti s dětskou kresbou se často mluví o kresbě postavy. Ostatně kresba postavy může být také v některých školách při zápisu po dětech vyžadována, zadat ji může i pediatr při preventivní prohlídce v pěti letech.

Důvodem je skutečnost, že před mnoha lety bylo v psychologické literatuře popsáno, jak se s postupujícím věkem dítěte a jeho rozumovým vývojem kresba lidské postavy zdokonaluje. Nabízí se tak otázka, zda se nezaměřit především na nácvik kresby postavy.

Trénink cílený na jeden konkrétní obrázek má však jen velmi omezený dopad. Mnohem prospěšnější je, pokud dítě učíme využívat nejrůznější výtvarné techniky, učíme ho kreslit podle fantazie i podle vzoru, uvolňujeme jeho ruku, trénujeme kreslení nejrůznějších grafoprvků, které tvoří písmo (kruhy, smyčky, oblouky apod.).

Co dělat, když...?

... má dítě zafixovaný nesprávný úchop? Nejlepší je od malička vést dítě ke správnému úchopu. V případě, že si dítě zafixuje nefunkční úchop, je potřeba obrnit se trpělivostí a přistoupit k tomuto faktu tak, že jde o nesprávný návyk, který je dobré odstranit. Nesprávný úchop sice neznemožní psaní, ale dokáže ho velmi zneprůjemnit, protože se ruka dostává do napětí, a při psaní pak bolí.

... se chce dítě naučit psát? Pro vstup do školy není důležité, aby dítě umělo psát. Děti předškolního věku psát neučíme. Pokud dítě projeví o psaní zájem, určitě mu s nácvikem můžeme pomoci. Učení bude probíhat nejspíše tak, že se bude vyptávat na písmena. ("Jak se píše m?"). Obyčejně se jako první učí napsat hůlkovým písmem své jméno. I když ho zpočátku může vnímat spíše jako obrázek, je psaní svého jména pro dítě velmi významnou zkušeností. Posiluje jeho sebevědomí a často je i hnacím motorem pro další rozvoj v této oblasti.

... dítě samo začíná psát (krátké vzkazy, jména kamarádů), slova ale komolí. Mám ho opravovat?

Dítě se intuitivně seznamuje s pravidly psané formy jazyka – na základě svých zkušeností a znalostí odhaduje, jak se co píše. V tomto je určitě dobré ho podpořit. Pokud samo nevyžaduje opravu svého textu, není třeba upozorňovat na správné verze slov.

... je moje dítě levák? Dnes už je všeobecně známé, že je potřebné respektovat přirozenou laterální - tj. zda je dítě levák nebo pravák. V žádném případě tedy dítě nepřeučujeme. Naopak se levákům snažíme usnadnit psaní tím, že jim pořídíme pomůcky, které budou jejich lateralitě vyhovovat. Zakoupit lze řadu takových psacích i výtvarných pomůcek – od tužek po nůžky.

... předškolák při kreslení střídá ruce? Pokud dítě nemá vyhraněnou ruku, střídavě kreslí pravou a levou rukou, je vhodné objednat se na konzultaci k určení dominantní ruky do pedagogicko-psychologické poradny.

Vývoj grafomotoriky probíhá u každého dítě individuálním tempem. Každé dítě je tomto směru jinak obrtné. Pokud u svého dítěte zaznamenáte nějaké nesrovnalosti nebo obtíže, není třeba se hned znepokojovat. Je dobré dítě sledovat a společnými aktivitami dále grafomotoriku posilovat. Její rozvoj někdy bývá během na dlouhou trať. V případě déletrvajících nebo výrazných problémů se neváhejte obrátit na učitele. Pedagogové v mateřských školách s dětmi na rozvoji grafomotoriky cíleně pracují. Mohou Vám proto pomoci situaci objektivně zhodnotit a doporučit příslušná opatření, případně nasměrovat na další odborné pracoviště.

Proč je psaní, a dokonce i to ruční důležité? Proč se neučit psát rovnou na klávesnici? Proč se vůbec učit psát, když mohu text jen nadiktovat? Psát se neučíme jen kvůli dobrým známám ve škole. Z výzkumů víme, že ruční psaní má v rozvoji čtenářských a pisatelských dovedností svůj nezastupitelný význam. Například právě tím, že slova píšeme, se nejen rychleji učíme jejich pravopisnou podobu, lépe si je také pamatujeme. Je třeba říci, že školní výuka se v tomto směru za poslední roky změnila. Nedává již takový důraz na krasopis a mnohem více se věnuje problematice písemného vyjadřování. Neboť to je hlavním cílem výuky psaní – umět se písemně vyjádřit, a to srozumitelně a bez chyb.

